

DOI: <https://dx.doi.org/10.18524/2312–6809.2018.27.146423>

УДК 821.161.2–31 Забужко:114/115

«СВІТ РЕЧЕЙ» ТА «ОТОЧЕННЯ» ГЕРОІВ У РОМАНІ О. ЗАБУЖКО «МУЗЕЙ ПОКИНУТИХ СЕКРЕТІВ»

Наталія Стеблина, канд. н. із соціал. комун., доцент
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова
steblyna@onu.edu.ua

Роман О. Забужко «Музей покинутих секретів», так само як і вся її творчість — художня і публіцистична — присвячені віднайденню минулого — темі, яку можна назвати центральною для мистецтва постколоніальних країн. У науці цей роман розглядався переважно з точки зору жанру, пошуків гендерної ідентичності та побудови окремих образів. Мета нашого дослідження — описати конкретні механізми актуалізації минулого в тексті, зокрема через «оточення» героїв. Встановлено, що герої Забужко віднаходять минуле через зіткнення із «секретами» — речами, які раніше належали близьким для них людям. Намагаючись зрозуміти справжнє значення цих речей, герої опиняються на межі між теперішнім та минулим світом. Тож відновлення минулого, що несправедливо замовчувалося, стає можливим, що й стає сенсом життя для героїв роману.

Ключові слова: О. Забужко, Музей покинутих секретів, структурний аналіз, постколоніальні студії, вивчення пам'яті.

Для постколоніальних країн тема минулого є вкрай важливою для відновлення власної ідентичності, адже держава-колонізатор зазвичай намагається викривити або й зовсім стерти ті факти, які можуть свідчити про самотність, унікальність колонізованої держави. Як зазначає Дж. Гонг (Jie Gong) «З виникненням сучасних національних держав у ХІХ ст. та різкий — і часто травматичний — вплив на між-етнічні та міжнаціональні конфлікти упродовж ХХ ст., дослідники у сфері комунікацій, разом із колегами-дослідниками інших сфер, все більше приділяють увагу вимірам національної пам'яті та національної ідентичності» [17]. На початку ХХІ ст. історична тематика дає змогу за Л. Печерських переосмислити «історико-культурний контекст» а також віднайти «місце людини в ньому» [11, с. 156].

Сучасні українські письменники, як говорить О. Романенко, ведуть свої «спостереження над руїнами минулого» [13, с. 116]. Тему забутого, втраченого за радянські часи минулого можна назвати провідною не тільки для художньої, але й публіцистичної творчості О. Забужко. Наприклад, у збірці «Репортаж з 2000-го року» авторка

постійно наголошувала на тому, що й після набуття Україною незалежності, антигуманні традиції радянської доби лишаються дуже актуальними для нашої країни. Натомість повернення до прадавніх політичних та культурних українських традицій не відбувається [14].

У романі «Музей покинутих секретів» ця тема отримує своє продовження: незважаючи на отриману Україною незалежність, свідчення про злодіяння радянської влади так і лишилися недоступними, відтак — і непокараними. Тож герої О. Забужко якраз і намагаються віднайти це замовчуване минуле, яке виявляється тісно пов'язаним із їхніми власними долями. Для них минуле стає навіть більш актуальним, ніж теперішнє. Вони постійно знаходяться під його впливом, інколи навіть не відчуючи того. А способом розшифрувати послання з минулого стають якраз предмети з їхнього, за М. Бахтіним, «оточення», речі, яким раніше не надавалося особливого значення [1]. Саме тому аналіз «світу речей» [16] може дати змогу зрозуміти закономірності побудови художнього світу роману.

Відтак **мета цього дослідження** — описати конкретні механізми актуалізації минулого у романі О. Забужко «Музей покинутих секретів», зокрема через «оточення» героїв. Шляхом структурного аналізу визначити функції речей з оточення героїв, а також описати розуміння авторкою місця людини, що перебуває на перетині двох часів: теперішнього і минулого.

Роман О. Забужко з моменту його виходу вже ставав об'єктом уваги науковців. Зокрема вивчалися його жанрові особливості та особливості поетики (Л. Печерських, Ю. Єгорова та Л. Копейцева, Г. Файзулліна, Г. Ключко), феміністичний дискурс та пошук гендерної ідентичності (Л. Брега, А. Давидова), способи експлікації позиції автора (А. Краснокутська) та побудови окремих образів у тексті (Г. Випасняк), діалог минулого та майбутнього в романі (Н. Волковецька) та ін.

Річ у О. Забужко має набір сталих характеристик, і основне призначення такої речі — слугувати «ключем» до розгадки людини, її внутрішньої сутності, зазвичай прихованої від інших. За словами А. Краснокутської, річ у О. Забужко, «набуває істотності, особистісності», на думку дослідниці, річ у тексті має «текстопороджуючу функцію» [9, с. 117–118]. Уже в епіграфі до роману зустрічаємося зі згадкою про археологічні предмети, які починають жити власним життям після того, як їх викопали. Ще один важливий момент з епі-

графу — це пошкодження цих предметів, які виникають саме від того, що ті довго зберігаються у воді чи в землі, а також «превентивна консервація», яка має допомогти запобігти подальшому руйнуванню. Та й сама назва роману містить згадку саме про предмет, таємно схований від інших, «законсервований» (оскільки секрет має бути накри-тий скельцем) та згодом загублений. Відтак міркування про роль речей у романі О. Забужко може стати «ключем» до суті самого роману.

Спочатку зрозуміємо, що саме зазвичай виступає такою річчю-«ключем». Тут варто звернути увагу на структуру роману, оскільки вона організована за принципом музею, розділи є залами, відтак **те, що ми читаємо у самих розділах — то є набір експонатів та, можливо, коментарі до них**. Якщо говорити про експонати, то тут маємо зазначити про їх подвійне призначення або ж, як говорить Л. Печерських, «подвійне кодування» [11, с. 155]. Перше своє призначення вони виконували, коли були у вжитку (до того, як вони потрапили у землю чи ж були «законсервовані»), а друге — уже після того, як їх знайшли/викопали. Ця подвійна природа притаманна і речам у романі Забужко.

Серед речей, які трапляються героям у тексті (Л. Печерських називає їх «дарами» героям [11, с. 156]), — примітка на полях «Оце!!!», яку залишив батько головної героїні, згадка про «грушевий узвар», вислів «у Западну», який повторював відчим головної героїні, фотографія, рух чи міміка, розріз очей, група крові та ін. Судячи із самої концепції речі-ключа у романі, подібною річчю може стати будь-що, оскільки життя людини письменницею сприймається як «безрозмірна валіза, вщерть напхана отим геть безужитковим для сторонніх мотлохом, — валіза, яку, покидаючи цей світ, небіжчик безповоротно забирає з собою» [7]. Звернемо увагу на розрізнення між «господарем» «безужиткового мотлоху» та рештою: те, що важливо для нього, є незрозумілим, ні до чого не придатним для решти (знову «подвійне кодування»). Як зазначає О. Забужко, нам властиво дивитись на інших людей «крізь протилежний, зменшувальний кінець бінокля» або ж крізь «сторі», коли не запам'ятовуються деталі. Ще декілька характеристик подібних речей: «дріб'язок», «дрібничка», «ні на що не придатна, ні до чого не дотична... згадка», «недорікувата, калічно сформульована фраза», «викопні рештки загиблих цивілізацій», «випале з валізи забуте покотьюльце» [7]. Ця ж річ, неважлива для інших, ніби за принципом герменевтичного кола, веде до розгадки того, хто шукає (адже, за визначенням Л. Печерських, у романі події,

що сталися у минулому є «матрицею для сучасних та майбутніх подій» [11, 157]).

Важливо також описати процес знаходження подібної речі-ключа. Часто зустрічаємося із вказівкою на те, що сталося це випадково. Наприклад, щодо позначки на берегах книги авторка пише: «випадкова позначка на берегах випадкової книжки», «зронена помітка на берегах», «підкреслення, яке випадково збереглося» або «зіткнувшись із таким загубленим покотьюльцем, я почувала невиразну глуху вину за власну безпорадність, — так, ніби саме в ньому, випадково зацілілому, міг ховатися ключ, затрачений таємний код до якихось глибших, підземних смислів чужого життя» [7]. Також у романі часто зустрічаємося із описом «дежавю», ось як, наприклад, тут: «я мусила бачити в тебе такий самий вираз — мигцем, потойбічним коротким подувом по обличчю: пронеслось і нема, привіт од небіжчика, котрий хіба в такий спосіб ще й годен вряди-годи нагадати про себе» [7].

Тож можемо зробити висновок, що зустріч або, точніше, **зіткнення із такою річчю-ключем, що веде до розгадки, це зустріч теперішнього світу, в якому знаходиться герой, з іншим світом — світом минулого**. Г. Випасняк говорить з цього приводу, що роман О. Забужко породжує «відчуття часо-просторового помежів'я між світом поцейбічним і потойбічним» [3, 126].

І якщо власні пошуки минулого героями О. Забужко не дають результатів, то якраз через серію випадкових зіткнень із речами, що «випали з валізи», їм і вдається дійти до істинного тлумачення подій: дізнатися про долю зображених на фото вояків УПА, загиблої внаслідок аварії Владислави Матусевич, батька Дарини Гощинської та ін. Ю. Єгорова та Л. Копейцева говорять про карнавальний часопростір у романі, коли з переплетення різних часів авторка створює інтригу [6, 101].

Ті самі характеристики мають і «секрети», про які пише О. Забужко. Ось із чого вони створюються: «аплікація зі скалок, з друзок, з усякого дрібного мотлоху, який валяється під ногами, аби тільки яскравий був» [7]. Діти, граючись, збирають те, що блищить. Цікаво, що і герої О. Забужко також займаються подібним, не завжди осмисленим збиранням випадкових предметів, з якими стикаються. Ось слова Дарини Гощинської: «Я ведусь на ці марні порізнені блискітки, як сорока на розсипані коралі. Тобто достеменно так само: підбираю й несу до себе в гніздо» [7]. Аплікації, колажі робить і Владислава Матусе-

вич, Адріан Ватаманюк — антиквар. Сама Гощинська — журналіст, тож її професія також вимагає збору інформації, свідчень, цитат. **Усі вони збирають речі, які раніше комусь належали, які мають своє минуле.** Герої О. Забужко у цьому плані також поводяться як діти: їх чимось приваблює певна річ чи ж то мовний зворот, проте вони не відразу розуміють, що це може означати. І тільки пізніше знаходять відповідь на своє питання. Тут можна згадати М. Мамардашвілі і його **концепцію буття як збирання**: згідно із філософом, упродовж життя людина оточує себе (збирає навколо себе) те і тих, хто є значимим, із ким вона може себе ідентифікувати та ін [10]. Так і у випадку із романом О. Забужко йдеться про **неосмислене, дитяче збирання, яке пізніше веде до пізнання прихованої, незрозумілої для інших, тих хто живе теперішнім, суті, істини.** Для Л. Печерських пошуки героїв О. Забужко — це пошук власної ідентичності у період життєвої кризи [11, 157].

У цьому плані показовим видається і порівняння дитячого «секрета» із іконою: тобто секрет — це неусвідомлене створення дитиною ікони, знову ж таки, дія, успадкована від бабусь, що ховали ікони у землю. Г. Файзулліна порівнює «секрет» у романі із «скарбом» Людини, Роду, Етносу, Країни, що тримається в таємниці. Він має за собою зміст більший, ніж просто кольорові фантики, натомість символізує культурно-історичну самотність, ідентичність, незборимість, заповідає віднайти генетичну пам'ять та зберегти Дерево Роду, що трансформується в Дерево Пам'яті» [15, 114].

Тож «секрет» — святиня, з якою дитина грається, не усвідомлюючи її святості. До речі, іконою, згідно з Г. Випасняк, є й фото вояків УПА, яке спочатку сприймається Дариною Гощинською як привід для чергової «сторі», телевізійної передачі, але потім «веде» героїню до розгадки долі — її власної та долі її роду [3, 123].

Проте є ще декілька аспектів, які варто згадати у зв'язку із «секретом»: перше — це суто дівчача гра, не для хлопчиків; друге — ідея «посестринства», таємного зв'язку між дівчатами, які гралися у «секрет».

Л. Брега зазначає, що історії в романі «розгортаються крізь призму жіночих доль» [2, 14]. Тож, виходить, що «розгадування» минулого — це теж здебільшого жіноче заняття, бо, як пише О. Забужко: «жінки пам'ятливіші» [7]. Та й «закопуванням ікон» займалися жінки не тільки через те, що чоловікам була б за те більша кара від більшовиків, але й через те, що збереження духу хати — це саме жіноче заняття. Цікаве у цьому плані й порівняння жінки й землі, яке знаходимо в романі

(у розділі «Загублений сон Андріяна»), а також дитини, яку носить під серцем жінка, — із «секретом». Відтак **пошук істини, збереження минулого — те, чим опікується жінка, оскільки вона, як і земля, дає / передає життя.**

Але «секрет» — це і спільне знання, передача цього знання. І якщо повернутися до назви роману, то йдеться якраз про такі речі чи «секрети», які були по-своєму зражені, незрозумілі тим, кому вони призначалися, тому їх покинули, порушивши обіцянку.

Стосунки Дарини і Владислави — це своєрідна «гра у секрет»: «Щось між нами було інше, страшніше, щось, схоже на зв'язок між породіллею і плодом, — щось вона в мені народила, Влада... І це сталося нашим із нею секретом — більше ми про те не говорили, не випало нагоди. Аж до того дня, коли вже не стало з ким говорити» [7]. У романі Дарина постійно переосмислює загибель Владислави, звинувачує себе у тому, що не зрозуміла її за життя або ж — покинула їхній спільний «секрет». Ще одним «покинутим секретом» Дарини Гошинської є тема стосунків між її батьком та матір'ю, а також і доля самого батька, якого Дарина також не розуміла за його життя. І, звичайно, фотографія вояків УПА — також «секрет», на який натикається головна героїня, думаючи спочатку, що він має стосунок до Андріяна, оскільки Геля — його родичка. Проте внаслідок пошуків вона доходить висновку про те, що тут йдеться про саме її «секрет», про борошно, яке таємно передала Геля її родичці на Полтавщину.

Отже, покинуті секрети нікуди не зникають, навіть якщо їх зрадили / залишили, порушивши обіцянку. Як каже Дарина, це Владислава привела її до подарованої картини: «на те місце, де її «Секрет» був похований. Про ту подаровану картину, крім нас із нею, ніхто більше не знав» [7]. Так само, як і Владислава, Дарину до розгадки вела і Геля, яка прийшла «по слідах свого борошна».

Намагання зрозуміти «секрет» або ж розтлумачити значення «поко-тьольця», що випало з валізи небіжчика, і є сенсом життя людини у романі О. Забужко. Реальність же, в якій живуть герої авторки, навпаки сприяє тому, аби минуле було забутим, стертим. Проте якщо повернутися до ідеї про святість «секрету», що його таємну силу, то **«покинутий секрет» — те, що хоче бути знайденим і «веде» того, хто шукає, до розгадки.**

Хоча є й інша сторона цієї таємної сили «секрета», яка може вбити. Як зазначає Я. Поліщук, минуле в романі «постає чимось, що слід

відпокутувати» [12]. Саме «покинутий секрет» — цвинтар, на якому були поховані загиблі під час Голодомору, призвів до загибелі Владислави Матусевич. Біля ще одного «покинутого секрета» — криївки, яку видав «Стодоля», — загинула Геля.

Отже, речі, які оточують героїв О. Забужко, є ключами до пошуку істини. Спочатку вони теж є своєрідними загубленими «секретами», загубленим є їхнє справжнє значення, яке потрібно віднайти. Розгадка справжнього значення «секрета» — це пошук «живої людини», намагання «оживити труп» або ж «оживити минуле», дізнатися про таємницю «небіжчика». Кожен секрет має свою силу, аби вести того, кому він призначений. А. Краснокутська говорить з цього приводу про «негацію автономності суб'єкта» в романі Забужко, герой ніби є запрограмованим на певні дії [9, 118]. Результатом також взаємодії між секретом та його шукачем може бути як розгадка його справжнього значення, так і загибель.

«Секрет» захищений у минулому, яке за О. Забужко, є таким саме живим і актуальним, як і теперішнє. Часом теперішнє зображується письменницею як мертво, населене мерцями. «Секрет» же є своєрідним запереченням смерті, він дає змогу спілкуватися із загиблими, дізнаватися про їхні таємниці та наміри.

Отже, внаслідок проведеного дослідження, можемо зазначити, що річ у романі О. Забужко виступає зв'язковою ланкою між минулим та майбутнім, іншими словами, дозволяє забутому, стертому минулому «промовляти». Річ також володіє певною силою, вона є ніби «зарядженою» минулим або ж справедливістю, яка має врешті решт відновитися. Людина, якій випало пізнати це минуле, «зачепиться» за цю річ, зверне на неї увагу і розшифрує її. Відтак, минуле, що має «покинуті секрети», постійно актуалізується в теперішньому або ж «живе своїм життям». Людина, що ховається від нього, помирає — або фізично (Владислава Матусевич), або морально (мати Дарини Гошинської, чоловік Владислави Матусевич, колишній «кадебіст» Бухалов та ін.) Ті ж герої, що незважаючи на страх, мають сміливість продовжувати пошуки або ж екскурсію «музеєм» — віднаходять істину, пов'язуючи всі експонати цього музею між собою, віднаходячи справжній смисл предметів, що випадково опинилися під скельцем.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бахтин М. М. Автор и герой в эстетической деятельности / М. М. Бахтин // Эстетика словесного творчества. — М. : Искусство, 1979.
2. Брега Л. Жіночий простір роману О. Забужко «Музей покинутих секретів» / Л. Брега // Науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Філологічні науки. Літературознавство. — 2014. — № 19. — С. 13–17.
3. Випасняк Г. Іконічність образу національного героя: за романом О. Забужко «Музей покинутих секретів» / Г. Випасняк // Питання літературознавства. — 2012. — Вип. 85. — С. 121–130.
4. Волковецька Н. Діалог минулого і сучасного у романах Оксани Забужко «Музей покинутих секретів» та Марини Левицької «Коротка історія тракторів по-українськи» / Н. Волковецька // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філологічна. — 2012. — Вип. 27. — С. 133–135.
5. Давыдова А. В. Творчество Оксаны Забужко и Дженис Кулык Кифер: поиск национальной и гендерной идентичности / А. В. Давыдова // Наукові записки [Національного університету «Острозька академія»]. Сер. : Філологічна. — 2013. — Вип. 36. — С. 129–131.
6. Єгорова Ю. М., Копейцева Л. П. Феномен карнавалу в масовій літературі (на матеріалі роману Оксани Забужко «Музей покинутих секретів») // Науковий вісник МНУ імені В. О. Сухомлинського. Філологічні науки (Літературознавство). — 2015. — № 2 (16). — С. 98–102.
7. Забужко О. Музей покинутих секретів [Електронний ресурс] / О. Забужко. — Режим доступу: <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=2745>
8. Ключко Г. С. «Музей покинутих секретів». Исторический и детективный нарративы / Г. С. Ключко // Мова і культура. — 2013. — Вип. 16, т. 4. — С. 328–332.
9. Краснокутська А. В. МУЗЕЙ У ФІЛОСОФСЬКОМУ ПРОСТОРИ «СМЕРТІ АВТОРА» (ЗА РОМАНОМ ОКСАНИ ЗАБУЖКО «МУЗЕЙ ПОКИНУТИХ СЕКРЕТІВ») // Література в контексті культури. — 2010. — Вип. 20 (1). — С. 115–123.
10. Мамардашвили М. Психологическая топология пути / М. Мамардашвили. — М. : Фонд М. Мамардашвили, 2014.
11. Печерських Л. О. «Музей покинутих секретів» О. Забужко у жанровій системі українського постмодерного роману / Л. О. Печерських // Наукові записки Харківського національного педагогічного університету ім. ГС Сковороди. Сер.: Літературознавство. — 2011. — № 3, Вип. 2. — С. 155–164.
12. Поліщук Я. Жінка, пам'ять, мова [Електронний ресурс] / Я Поліщук. — Режим доступу: <http://litakcent.com/2010/06/03/zhinka-pamjat-mova/>

13. Романенко О. Ідентичність нації та тексту: як сучасна українська література формує інтенсивні образи національної ідентифікації / О. Романенко // Літературний процес: методологія, імена, тенденції. Філологічні науки. — 2016. — № 7. — С. 112–120.
14. Стеблина Н. Точка зору масової людини у письменницькій публіцистиці Оксани Забужко (на матеріалі збірок «Хроніки від Фортінбраса» та «Репортаж з 2000-го року» / Н. Стеблина // Діалог: Медіа-студії. — 2008. — № 7. — С. 78–87.
15. Файзулліна Г. С. Етнокультурографія в українському постмодерністському філософському романі («Музей покинутих секретів» Оксани Забужко) / Г. С. Файзулліна // Проблеми соціальної роботи: філософія, психологія, соціологія. — 2015. — № 2. — С. 111–115.
16. Чудаков А. Слово — вещь — мир. От Пушкина до Толстого / А. Чудаков. — М. : Современный писатель, 1992.
17. Gong J. Re-Imaging an Ancient, Emergent Superpower: 2008 Beijing Olympic Games, Public Memory, and National Identity / Jie Gong // Communication and Critical/Cultural Studies. — 2012. — № 9, Вип. 2. — С. 191–214.

**«МИР ВЕЩЕЙ» И «ОКРУЖЕНИЕ» ГЕРОЕВ
В РОМАНЕ О. ЗАБУЖКО «МУЗЕЙ ЗАБРОШЕННЫХ СЕКРЕТОВ»**

Наталія Стеблина, канд. н. по социал. коммун., доцент

*Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова
steblyna@onu.edu.ua*

Роман О. Забужко «Музей заброшенных секретов», как и все ее творчество — художественное и публицистическое — посвящены поискам прошлого — теме, которую можно назвать центральной для искусства постколониальных стран. В науке этот роман рассматривался преимущественно с точки зрения жанра, поисков гендерной идентичности и создания конкретных образов. Цель нашего исследования — описать конкретные механизмы актуализации прошлого в тексте, в частности через «окружение» героев. Установлено, что герои Забужко находят прошлое через столкновение из «секретами» — вещами, которые раньше принадлежали близким для них людям. Пытаясь понять настоящее значение этих вещей, герои оказываются на грани миров: настоящего и прошлого. Именно поэтому восстановление прошлого, которое несправедливо замалчивалось, становится возможным, что и становится целью жизни для героев романа.

Ключевые слова: *О. Забужко, «Музей заброшенных секретов», структурный анализ, постколониальные студии, изучение памяти.*

**«THE WORLD OF THINGS» AND HERO'S «ENVIRONMENT»
IN O. ZABUZHKO'S NOVEL «THE MUSEUM
OF ABANDONED SECRETS»**

Nataliia Steblyna, PhD in Social Communications, Assistant Professor

*Odessa I. I. Mechnikov National University
steblyna@onu.edu.ua*

The discovery of the past times — is the leading topic of O. Zabuzhko's novel «The Museum of Abandoned Secrets». This topic is significant one for the post-colonial countries, and in post-Soviet Ukraine Zabuzhko and her colleagues try to investigate the past, which was distorted by the ruling Communist party. The novel was considered in the fields of genre and images specifics, it was also the subject of the hender studies. While this research deals with the certain mechanisms of past actualisation in the text, particularly with the help of Bakhtin's hero's «environment». The srctural analisys is used in the research.

The novel is built as a collection of a museum halls, and the text can be understood as a list of exhibits and commentaries about the exhibits. An exhibit in Zabuzhko's novel is a thing from the past times, and everything can be such a thing — a note in a book, a phrase, a picture. This thing was a meaningful object for people from the past, however, the novel's heroes should guess the thing's purpose. The past has its' secrets, and the heroes act like children in a game: they just collect bright things. However, the thing has its secret and this secret should be guessed, otherwise, the hero may feel himself in a danger.

Solving this past's trick, the heroes stand between the two worlds: the modern one and the past one. The modernity in Zabuzhko's novel is the world of dead people, unlimited consuming is the only purpose for them. However, the past is alive, because it was abandoned, so this past and the people from the past are looking for a justice. And this justice can be reached with the help of the secrets and with the help of the people, who are ready to seek the truth. So the truth seeking becomes a special purpose for Zabuzhko's heroes. They should solve the secret's riddle and connect the two worlds: the modern and the past ones.

Key words: *O. Zabuzhko, the Museum of Abandoned Secrets, structural analysis, post-colonial studies, memory studies.*

REFERENCES

1. Bakhtin, M. M. (1979), Avtor i heroj v esteticheskoj deiatel'nosti [Author and Hero in Aesthetic Activity], In Aesthetics of verbal creation, Isskustvo, Moscow [in Russian].
2. Breha, L. (2014), Ginochij prostir romany O. Zabuzhko «Muzej pokynutykh secretiv» [Female Space in Oksana Zabuzhko's novel «The Museum of Abandoned Secrets»], Naukovyj visnyk Chidnojevropejs'kogo natsionalnogo universitetu imeni Lesi Ukrajinky, Filologichni nauky, Literaturознаvstvo, no 19, pp. 13–17.
3. Vypasniak, H. (2012), Ikonichnist' obrazy natsional'nogo heroja: za romanom O. Zabuzhko «Muzej pokynutykh secretiv» [The image of national hero as an icony: according to the novel «The Museum of Abandoned Secrets»], Pytannia literaturoznavstva, no 85, pp. 121–130.

4. Volkovets'ka, N. (2012), Dialog mynulogo i suchasnogo u romanah O. Zabuzhko «Muzej pokynutykh secretiv» ta Maryny Levytskoji «Korotka istoriia tractoriv po-ukrajins'ky» [The dialog of the past and modernity in the novels by Oksana Zabuzhko «The Museum of Abandoned Secrets» and M. Lewycka «A Short History of Tractors in Ukrainian»], Naukovi zapysky Natsional'nogo universytetu «Ostroz'ka akademiia», Seria Filologichna, no 27, pp. 133–135.
5. Davydova, A. V. (2013), Tvorchestvo Oksany Zabuzhko i Dzhenis Kulyk Kifer: poisk natsional'noj i hendernoj identichnosti [The writing of Oksana Zabuzhko and Janice Kulyk Kifer: gender and national identity seeking], Naukovi zapysky Natsional'nogo universytetu «Ostroz'ka akademiia», Seria Filologichna, no 27, pp. 129–131.
6. Yegorova, Y. M., and Kopjeitseva, L. P. (2015), Fenomen karnavalu v masovij literaturi (na materiali romanu Oksany Zabuzhko «Muzej pokynutykh secretiv» [The phenomenon of carnival is in mass literature (on material of novel by Oksana Zabuzhko «The Museum of Abandoned Secrets»)], Naukovyj visnyk MNU imeni V. O. Sukhomlyns'kogo, Filologichni nauky (Literaturznavstvo), no 2 (16), pp. 98–102.
7. Zabuzhko, O. (2009), The Museum of Abandoned Secrets, retrieved from <https://www.ukrlib.com.ua/books/printit.php?tid=2745>
8. Klujk, G. S. «Muzej pokynutykh secretiv». Istoricheskij i detektivnyj narrativy [«The Museum of Abandoned Secrets» A historical and detective narratives], Mova i kul'tura, no 16, issue 4, pp. 328–332.
9. Krasnokuts'ka, A. V. (2010), Muzej u filosofs'komu prostori «smerti avtora» (za romanom Oksany Zabuzhko «Muzej pokynutykh secretiv») [A Museum in a philosophy's sphere of «the death of the author» (according to the novel by Oksana Zabuzhko «The Museum of Abandoned Secrets»)], Literatura v konteksti kul'tury, no 20 (1), pp. 115–123.
10. Mamardashvili, M. (2014), Psihologicheskaya topologija puti [Psychological Topology of the Way], Fond M. Mamardashvili, Moscow.
11. Pechers'kuh, L. O. (2011), «Muzej pokynutykh secretiv» O. Zabuzhko u zhanrovij systemi ukrajins'kogo postmodernogo romanu [«The Museum of Abandoned Secrets» by Oksana Zabuzhko in the genre system of Ukrainian postmodern novel], Naykovi zapysky Kharkivs'kogo natsional'nogo pedagogichnogo universytetu im. G. S. Skovorody, Seria Literaturoznnavstvo, no 3, issue 2, pp. 155–164.
12. Polischyk, Y. (2010), Ginka, pamjat', mova [A woman, a memory, a language], retrieved from <http://litakcent.com/2010/06/03/zhinka-pamjat-mova/>
13. Romanenko, O. (2016), Identychnist' natsiji ta tekstu: yak suchasna ukrajins'ka literatura formuie intensyvni obrazu natsional'noji identyfikatsiji [Nation and Text's identity: creating intensive images of national identification using modern Ukrainian literarute], Literaturnyj protses: metodologija, imena, tendentsiji, Filologichni nauky, no 7, pp. 112–120.

14. Steblyna, N. (2008), Tochka zory masovoji ljudyny u pus'mennyts'kij publicystytsi Oksany Zabuzhko (na meteriali zbirok «Khroniky vid Fortinbrasa» ta «Reportazh z 2000-go roku») [The mass person position in Oksana Zabuzhko's journalism (on the material of the books «Chronicles from Fortinbras» and «The report from 2000th»], Dialog: Media-studiji, no 7, pp. 78–87.
15. Faizullina, H. S. Etnokul'turographija v ukrajins'komu postmodernists'komu filosofs'komu romani «Muzej pokynutykh secretiv» Oksany Zabuzhko [Ethnoculturography in Ukrainian postmodern philosophical novel «The Museum of Abandoned Secrets» by Oksana Zabuzhko], Problemy sotsial'noji roboty: filozofia, psykholohiia, sotsiologiia, no 2, pp. 111–115.
16. Chudakov, A. (1992), Slovo — vesch — mir. Ot Pushkina d Tolstogo [A word — a thing — a world. From Pushkin to Tolstoj], Sovremennyj pisatel', Moscow.
17. Gong, J. (2012), Re-Imaging an Ancient, Emergent Superpower: 2008 Beijing Olympic Games, Public Memory, and National Identity, Communication and Critical/Cultural Studies, no 9, issue 2, pp. 191–214.

Стаття надійшла до редакції 2 серпня 2018 р.